

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล



นางธิดา พิทักษ์สินสุข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533


ISBN 974-577-973-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016638

I10310648

THE DEVELOPMENT OF MODEL FOR ORGANIZING FIELD TRIP FOR
PRESCHOOL CHILDREN



Mrs. Thida Pitaksinsuk

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-973-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล

โดย

นางธิดา พิทักษ์สินสุข

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

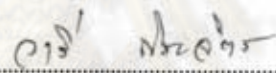
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์

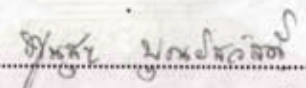


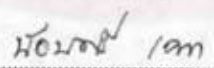
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

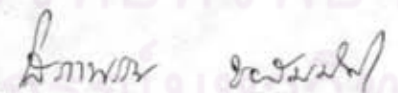

.....คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรามัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วารี ธีระจิต)


.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญยสวัสดิ์)


.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้อมศรี เกท)


.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ไส้ภาพรณ ชยสมบัติ)



ธิดา พัทธสินสุข : การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล
(THE DEVELOPMENT OF MODEL FOR ORGANIZING FIELD TRIP FOR
PRESCHOOL CHILDREN) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.พูนสุข บุญสวัสดิ์, 196 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่ที่เหมาะสมกับนักเรียนอนุบาล
ตัวอย่างประชากรประกอบด้วยครูอนุบาล และผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่มีชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวน 110 คน จาก 55 โรงเรียน นักเรียนอนุบาลโรงเรียนอนุบาลหนูน้อยจำนวน 141 คน ผู้วิจัย
ดำเนินการพัฒนารูปแบบตามลำดับ ดังนี้คือ สร้างรูปแบบ (ฉบับร่าง) แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูอนุบาล
และผู้บริหารตรวจสอบแนวปฏิบัติในรูปแบบที่สร้างขึ้น จากนั้นนำไปปรับปรุงและทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาล
โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง เปรียบเทียบ
พฤติกรรมของนักเรียนเมื่อศึกษาในห้องเรียนและนอกห้องเรียนทั้งสองครั้ง จากนั้นรวบรวมความคิดเห็นของครู
ผู้บริหาร และผู้ปกครองนักเรียน นำข้อมูลมาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับ
นักเรียนอนุบาล

ผลการวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย
2 ส่วน คือ หลักการและเหตุผล กล่าวถึงความหมายและคุณค่าของการศึกษานอกสถานที่ ส่วนที่สองคือ
แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียน ทั้ง 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนศึกษานอกสถานที่
ขั้นขณะศึกษานอกสถานที่ และขั้นหลังศึกษานอกสถานที่

รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ เป็นการพัฒนาจากรูปแบบฉบับร่างที่ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารโรงเรียนเห็น
ว่า ขั้นตอนต่าง ๆ มีความเหมาะสมอย่างยิ่งและเหมาะสมที่จะนำมาใช้กับนักเรียน เมื่อนำมาปรับปรุงและ
ทดลองใช้กับนักเรียนอนุบาล ผลปรากฏว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ครูไม่พบปัญหาหรือความยุ่งยากใด ๆ
ส่วนผู้ปกครองก็เห็นด้วยกับแนวปฏิบัติในรูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต ธิดา พัทธสินสุข
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.พูนสุข บุญสวัสดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษารวม



THIDA PITAKSINSUK: THE DEVELOPMENT OF MODEL FOR ORGANIZING FIELD TRIP FOR PRESCHOOL CHILDREN.
THESIS ADVISOR: ASST. PROF. POONSOOK BUNYASVASTI, 196 PP.

The purpose of this research was to design and develop an appropriate, effective field trip model for preschool children. The research was conducted by using 110 experts, teachers, and administrators from 55 private preschools in Bangkok. 141 preschool children from Nue-noi Kindergarten were enrolled into this research. Two sequential steps were designed in order to construct an effective organizing model for preschool children. According to the study design, comparison was made among results obtained from field trip programs. Behavioral pattern and knowledge acquired in children scored by both teachers and parents, after a field trip program were also assessed.

Field trip programs, as desired by experts, teachers, and administrators was demonstrated to be as effective as a conventional mean. This was definitely shown after careful evaluation by methods described above. This research was not useful only to confirm the importance of a field trip program in preschool children but also to provide detailed operational steps in order to organize such a program in any school without required sophisticated techniques.



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา
.....

สาขาวิชา
.....

ปีการศึกษา
.....

ลายมือชื่อผู้จัดทำ
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
.....



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนสุข บุญยสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง เสมือนหนึ่งเป็นการผลิตผลงานชิ้นหนึ่งที่มีคุณค่ายิ่งของตนเอง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณคณาจารย์ที่ร่วมพิจารณาโครงร่างวิทยานิพนธ์ทุกท่าน และกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์วารี ธีระจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เกท และผู้ช่วยศาสตราจารย์โสภภาพรณชยสมบัติ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตรวจแก้วิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั้ง 55 โรงเรียนที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตรวจสอบการจัดการศึกษานอกสถานที่ นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้บริหารและคณะครูอนุบาลหนูน้อยเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังความสามารถและสติปัญญาอย่างสุดความสามารถในทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ร่วมทดลองเก็บข้อมูลจนถึงการจัดพิมพ์งานวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจในน้ำใจของทุกคนเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือในการวิจัยเป็นอย่างดี ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อนึ่ง งานวิจัยนี้ไม่อาจสำเร็จลุล่วงไปได้หากไม่ได้รับกำลังใจการสนับสนุนช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ และอนุเคราะห์ในทุกเรื่องจากทันตแพทย์โสภณ พิทักษ์สินสุข จนผู้วิจัยไม่อาจลืมคุณความดีในครั้งนี้ได้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบคุณพ่อคุณแม่ที่ให้ข้อคิดอันเป็นแรงผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ธิดา พิทักษ์สินสุข



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฑ

บทที่

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ความสำคัญของเด็กในช่วงต้นของชีวิต.....	12
พัฒนาการของเด็กในระดับอนุบาลศึกษา.....	15
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาล.....	20
หลักสูตรและจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาล.....	25
แนวการวัดผล.....	31
การจัดการศึกษานอกห้องเรียน.....	32
การจัดการศึกษานอกสถานที่.....	41

บทที่	หน้า
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....	54
ตัวอย่างประชากร.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5. สรุปผลการวิจัย.....	106
บรรณานุกรม.....	142
ภาคผนวก.....	147
ประวัติผู้เขียน.....	196



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จุดมุ่งหมาย แนวการจัดประสบการณ์..... 29
2	สถานที่ที่พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่แต่ละครั้ง จำแนกตามระดับชั้น..... 61
3	จำนวนและร้อยละของครูอนุบาลและผู้บริหาร โรงเรียนที่ตรวจสอบแนวปฏิบัติ จำแนกตามเพศ..... 66
4	จำนวนและร้อยละของครูอนุบาลและผู้บริหาร โรงเรียนที่ตอบ แบบตรวจสอบแนวปฏิบัติ จำแนกตามกลุ่มอายุ..... 66
5	จำนวนและร้อยละของครูอนุบาลและผู้บริหาร โรงเรียนที่ตอบ แบบตรวจสอบแนวปฏิบัติ จำแนกตามอายุการทำงาน..... 67
6	จำนวนและร้อยละของครูอนุบาลและผู้บริหาร โรงเรียน ที่ตรวจสอบแนวปฏิบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา..... 67
7	จำนวนและร้อยละของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย จำแนกตามชั้นเรียน..... 68
8	จำนวนและร้อยละของนักเรียนอนุบาล โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย จำแนกตามเพศ..... 68
9	จำนวนและร้อยละของครู โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย จำแนกตามกลุ่มอายุ..... 69
10	จำนวนและร้อยละของครู และผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย จำแนกตามระดับการศึกษา..... 69
11	จำนวนและร้อยละของประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียนอนุบาลของครูและผู้บริหาร..... 70
12	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามชั้นเรียนของนักเรียน..... 70
13	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามกลุ่มอายุ..... 71
14	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามระดับการศึกษา..... 71
15	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามอาชีพ..... 72
16	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่แสดงความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติ ในรูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่..... 73

ตารางที่

หน้า

17	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็น ของครูอนุบาล ผู้บริหารโรงเรียน และผลรวมระหว่างครูอนุบาล และผู้บริหารโรงเรียนที่ตรวจสอบแนวปฏิบัติเป็นรายชื่อ.....	77
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียน อนุบาลโดยครูอนุบาลและผู้บริหารโรงเรียน และผลรวมระหว่างครู อนุบาลและผู้บริหารโรงเรียนที่ตอบแบบตรวจสอบแนวปฏิบัติเป็นรายชื่อ.....	78
19	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่จัดการศึกษานอกสถานที่จำแนกตาม ชั้นเรียน และความถี่ของการศึกษานอกสถานที่.....	80
20	สถานที่ที่โรงเรียนเคยพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เรียงลำดับ ที่ไปศึกษาจากมากไปหาน้อย.....	83
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนอนุบาลแต่ละระดับ ก่อนและหลังการศึกษา นอกสถานที่ครั้งที่ 1	86
22	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง การศึกษานอกสถานที่ครั้งที่ 2 ของนักเรียนอนุบาลแต่ละระดับ.....	87
23	เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเฉลี่ยของนักเรียนอนุบาลแต่ละระดับชั้น เมื่อศึกษาในห้องเรียนและเมื่อศึกษานอกสถานที่ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จำแนกตามระดับชั้น.....	88
24	ค่ามัชฌิมเลขคณิต และฐานนิยมของคะแนนพฤติกรรมของนักเรียน อนุบาลแต่ละระดับชั้น เมื่อศึกษาในห้องเรียนและศึกษานอกสถานที่ ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 จำแนกตามพฤติกรรมรายชื่อ.....	89
25	สถานที่ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากครูและผู้บริหารโรงเรียน เรียง ลำดับจำนวนการได้รับเลือกจากมากไปน้อย.....	94
26	จำนวนและร้อยละของครูและผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย ที่มีความคิดเห็นต่อจำนวนครั้งในการจัดการศึกษานอกสถานที่ สำหรับนักเรียนอนุบาลใน 1 ปีการศึกษา.....	95
27	จำนวนและร้อยละของครูและผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลหนูน้อย ที่มีความเห็นต่อผู้ออกค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษานอกสถานที่ สำหรับนักเรียนอนุบาล.....	95

28	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นต่อความสำคัญของการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล.....	98
29	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่เลือกสถานที่ที่จะพานักเรียนอนุบาลไปศึกษา เรียงจากมากไปหาน้อย.....	99
30	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความเห็นต่อจำนวนครั้งในการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาลใน 1 ปีการศึกษา.....	100
31	จำนวนและร้อยละของผู้ปกครองที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษานอกสถานที่ สำหรับนักเรียนอนุบาล.....	100



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 แสดงการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือชีวิตจริง.....	23
2 แสดงกรวยประสบการณ์ของ เอคการ์ เดล.....	24
3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษานอกห้องเรียนกับเป้าหมายทางการศึกษา.....	34
4 แสดงกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล.....	110
5 แสดงขั้นตอนต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล (ฉบับร่าง).....	117
6 แสดงขั้นตอนต่าง ๆ ในรูปแบบการจัดการศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนอนุบาล (ฉบับที่พัฒนาแล้ว).....	118

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	ผู้บริหารและครูประชุมวางแผน.....	103
2	การเตรียมครูและผู้นำกลุ่ม.....	103
3	การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก.....	103
4	การจัดพาหนะ ติดป้ายสัญลักษณ์ และจัดผู้นำกลุ่มเพื่อความปลอดภัย.....	103
5	การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน.....	103
6	การเตรียมตัวนักเรียนก่อนเดินทาง.....	103
7	นักเรียนแสดงความรักและเมตตา.....	104
8	นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง.....	104
9	นักเรียนใกล้ชิดพระศาสนา.....	104
10	นักเรียนสังเกต และติดตามผล.....	104
11	นักเรียนเรียนด้วยความสนใจ.....	104
12	นักเรียนชมการสาธิตและรับฟังคำบรรยาย.....	104
13	ครู นักเรียนร่วมกันสรุปและประเมินผล.....	105
14	นักเรียนวาดภาพจากความทรงจำ.....	105
15	นักเรียนถ่ายทอดสู่ผลงานทางศิลปะ.....	105
16	นักเรียนสร้างสรรค์ผลงาน.....	105

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย